

אוניברסיטת בר-אילן
הפקולטה למשפטים

דפי מקורות לקורס בדיני חוזים (תואר שני לרואי-חשבון ולמנהל עסקים, תשס"ה)
המרצה: ד"ר משה גלברד

נא להביא לכל ההרצאות קובץ חקיקה במשפט האזרחי.
ספרי-עזר עיקריים בדיני חוזים:

- ג' שלו, **דיני חוזים** (מהדורה שנייה, תשנ"ה)
- ד. קציר, **תרופות של הפרת חוזה**, (חלקים א' ב', תשנ"א).
- ד. פרידמן, נ. כהן, **חוזים**, (חלק א תשנ"א, חלק ב' תשנ"ג, חלק ג' תשס"ד).
- א. פורת, **הגנת אשם תורם בדיני חוזים**, (תשנ"ז).
- א. זמיר, **פירוש והשלמה של חוזים** (תשנ"ו).
- מ. דויטש, **ביטול חוזה בעקבות הפרתו**, (תשנ"ג).

- במהלך הלימודים עשויים לחול עדכונים בסילבוס.

1. מבוא - דיני חיובים ודיני חוזים כללי

- א. סעיף 9 לחוק המקרקעין, תשכ"ט - 1969.
- ב. סעיף 12 לחוק המיטלטלין, תשל"א - 1971.
- ג. סעיף 1 לחוק המחאת חיובים, תשכ"ט - 1969.
- ד. סעיפים 21 - 22 לחוק השכירות והשאלה, תשל"א - 1971.
- ה. סעיף 1 לחוק החוזים (חלק כללי) תש"ג - 1973.
- ו. חוק יסודות המשפט, תש"מ - 1980.

2. כריתת חוזה:

א. כוונה ליצור יחסים משפטיים ושפיטות:

- 1. סעיפים 32 - 33 לחוק החוזים (חלק כללי) תש"ג - 1973.
- 2. ע"א 319/65, **דוד אלבלדה וישראל עזריאלי נ' חברת האוניברסיטה**, פ"ד כ (1) עמ' 206.
- 3. ע"א 338/65, **מדינת ישראל נ' יום טוב קראסניאנסקי**, פ"ד כ (2) 281.
- 4. ע"א 838/87, **רחל שני ו - 6 אח' נ' אוניברסיטת תל אביב ואח'**, פ"ד מב (2) 380.
- 5. ע"א 3833/93, **ד"ר יוסי לוינ' נ' אילנה לוינ ואח'**, פ"ד מח (2) 862.
- 6. דנ"א 2401/95 **נחמני נ' נחמני**, פ"ד נ(4) 661.
- 7. ע"א 5258/98 **פלונית נ' פלוני** (באתר: www.court.gov.il)

ב. כשרות משפטית:

1. סעיפים 1 - 10, 14, 18 - 21, 74, ו - 80 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב - 1962.
2. סעיפים 4 ו - 5 לחוק החברות, תשנ"ט - 1999.
3. סעיף 21 לפקודת האגודות השיתופיות.
4. סעיף 8 לחוק העמותות התש"מ - 1980.
5. סעיף 7 לפקודת העיריות (נוסח חדש).
6. סעיפים 1, 4 ו - 14 (א) לחוק השליחות - תשכ"ה 1965.
7. ע"א 112/79, שרף נ' אבער, פ"ד לד (3) 178.

ג. גמירת דעת:

1. ע"א 1932/90, פרץ בוני הנגב נ' בוחבוט, פ"ד מז (1) 357 (פסק דינו של הנשיא שמגר).
2. ע"א 3601/96, עמית בראשי נ' עזבון המנוח זלמן בראשי ז"ל, פ"ד נב (2) 582.

ד. הדרישה להצעה מסוימת, חוזה מוקדם, זכרון דברים והשלמת פרטים:

1. סעיפים 2 ו - 26 לחוק החוזים (חלק כללי) תש"יג - 1973.
2. ע"א 651/72, פסטרנק נ' חברת יוסף לוי פתח-תקוה, פ"ד כח (1) 617.
3. ע"א 615/72, גלנר נ' התיאטרון העירוני חיפה, פ"ד כח (1) 81.
4. ע"א 440/75, זנדבנק נ' דנציגר ואח', פ"ד ל (2) 260. (מופיע גם בגמירת דעת).
5. ע"א 158/77, רבינאי נ' חברת מן שקד, פ"ד לג (2) 281.
6. ע"א 1049/94, דור אנרגיה נ' חאג' אחמד סמיר, פ"ד נ (5) 820.
7. רע"א 4976/00 בית הפסנתר נ' מור ואח', פ"ד נו(1) 577.

ה. הצעה וקיבול:

1. סעיפים 1 - 11, ו - 60 לחוק החוזים (חלק כללי) תש"יג - 1973.
2. ע"א 7824/95, יצחק תשובה ואח' נ' בר נתן פ"ד נה(1) 289.
3. ע"א 290/80, ש.ג.מ. חינונים בע"מ נ' מדינת ישראל, פ"ד לו (2) 633, 646 - 648.
4. ע"א 470/76, נג'ם נ' דאוד, פ"ד לג (1) עמ' 169.
5. ע"א 379/82, נוה-עם נ' יעקובסון, פ"ד לח (1) 740.

ו. צורת החוזה:

1. סעיף 23 לחוק החוזים (חלק כללי) תש"יג - 1973.
2. סעיף 80 לחוק הפרוצדורה האזרחית העותמנית.
3. סעיף 8 לחוק המקרקעין, תשכ"ט - 1969.
4. סעיף 5 (א) לחוק המתנה, תשכ"ח - 1968.
5. ע"א 726/71, גרוסמן נ' בידרמן, פ"ד כו (2) 781.
6. ע"א 986/93, קלמר נ' גיא, פ"ד נ (1) עמ' 185.

ח. מו"מ לקראת כריתתו של חוזה

1. סעיף 12 לחוק החוזים (חלק כללי) תשל"ג - 1973:

- א. ע"א 838/75, ספקטור נ' צרפתי, פ"ד ל"ב (1) 231.
- ב. ד"נ 22/82, בית יולס בע"מ נ' רביב משה ושות' בע"מ, פ"ד מג (1) 441.
- ג. ע"א 829/80, שכונ עובדים בע"מ נ' זפניק, פ"ד לז (1) עמ' 579.
- ד. ס. דויטש, "סעיף 12 לחוק החוזים: האמנם תרופה לכל מכאוב", מחקרי משפט ד' (תשמ"ו) 39 (רשות).
- ה. ד"נ 7/81, פנידר ואח' נ' דוד קסטרו, פ"ד לז (4) 673. ע"א 4839/92, גנז נ' כץ, מח (4) 749.
- ו. ע"א 986/93, קלמר נ' גיא, פ"ד נ (1) עמ' 185. (מופיע גם בנושא צורת החוזה).
- ז. ע"א 4850/96 קל בנין בע"מ נ' ע.ר.מ. רעננה, פ"ד נב (5) 562.
- ח. ע"א 6370/00 קל בנין בע"מ נ' ע.ר.מ. רעננה, פ"ד נ (3) 289.

2. דוקטרינות נזיקיות כהשלמה לסעיף 12 לחוק החוזים:

- א. סעיפים 35 ו- 56 לפקודת הנזיקין (נוסח חדש).
- ב. ע"א 86/76, עמידר נ' אהרון, פ"ד לב (2) 337.

3. פגמים בכריתת חוזה:

א. טעות:

- 1. בג"צ 221/86, כנפי נ' בית הדין הארצי חעבודה, פ"ד מא (1) 469.
- 2. ע"א 2444/90, ארואסטי נ' קאשי ואח', פ"ד מח (2) 513.
- 3. דנ"א 2568/97 זהבה כנען נ' ממשלת ארצות הברית, תק-על 2003(1), 1730.
- 4. ד. פרידמן, "הסיכון החוזי וטעות והטעיה בכדאיות", עיוני משפט יד (תשמ"ט) עמ' 459.

ב. הטעיה:

- 1. ע"א 44/66, 309, לקי דרייב בע"מ נ' הרץ, פ"ד כא (1) 576.
- 2. ע"א 494/74, חברת בית החשמונאים נ' אהרוני ואח', פ"ד ל (2) 141.
- 3. ע"א 838/75, ספקטור נ' צרפתי, פ"ד ל"ב (1) 231. (מופיע גם בסעיף 12 לחוק החוזים).
- 4. ע"א 338/85, שפיגלמן נ' צ'פניק ואח', פ"ד מא (4) 421.
- 5. ע"א 373/80, ופנה ואח' נ' אוגש, פ"ד לו (2) עמ' 215.

ג. כפיה ועושק

- 1. ע"א 403/80, סאסי נ' קיקאון, לו (1) 762.
- 2. ע"א 784/81, ישראל שפיר נ' מרטין אפל ואח', פ"ד לט (4) 149.
- 3. ע"א 5493/95, דיור לעולה בע"מ נ' שושנה קרן ואח" פ"ד נ (4) עמ' 509.
- 4. ע"א 700/88, כהן נ' הרשקוביץ, פ"ד לט (4) 471.
- 5. ע"א 8/88, שאול רחמים בע"מ נ' אקספומדיה בע"מ, פ"ד מג (4) 95.

4. תוכן החוזה**א. חופש החוזים כזכות יסוד ומגבלות חופש החוזים**

1. סעיפים 23 ו- 24 לחוק החוזים (חלק כללי) תשלי"ג - 1973.
2. חוק-יסוד: חופש העיסוק.
3. חוק יסוד: כבוד באדם וחירותו.
4. ע"א 148/77, רוט נ' ישופה בניה בע"מ, לג (1) 617.
5. ע"א 294/91, חברה קדישא נ' קסטנבאום, פ"ד מו (2) 464.
6. ע"א 6601/96 AES נ' סער, פ"ד נד (3) 850.

ב. פירוש החוזה:

- 1 ע"א 276/83, טרקטורים נ' אספלט, פ"ד לח (4) 375.
- 2 ע"א 650/84, שטרן ואח' נ' זיונץ, פ"ד מא (1) 380.
- 3 ע"א 5795/90, דר' סקלי נ' דורען, פ"ד מו (5) 811.
- 4 ע"א 4628/93, מדינת ישראל נ' אפרופים, פ"ד מט (2) 265.
- 5 רע"א 1185/97 יורשי מילגרום נ' מרכז משען, פ"ד נב (4) 145.
- 6 רע"א 6072/98 שדמון נ' מדינת ישראל, נד (1) 519.

ג. השלמת חוזה:

1. סעיפים 26 ו- 39 לחוק החוזים (חלק כללי) תשלי"ג - 1973.
2. ע"א 702/80, גלפנשטיין נ' אברהם, פ"ד לו (4) 113.
3. ע"א 391/80, לסרסון נ' שכונ עובדים בע"מ, פ"ד לח (2) 237.

ד. תום לב בביצוע החוזה

- 1 בג"צ 59/80, שירותי תחבורה ציבוריים באר שבע נ' בית הדין הארצי לעבודה, פ"ד לה (1) 828.
2. ע"א 701/79, שוחט נ' לוביאניקר, פ"ד לו (2) 113.
- 3 ע"א 702/80, גלפנשטיין נ' אברהם, פ"ד לו (4) 113. (מופיע בהשלמת חוזה).
- 4 ע"א 391/80, לסרסון נ' שכונ עובדים, פ"ד לח (2) 237. (מופיע בהשלמת חוזה).
- 5 ע"א 3912/90 EXIMIN נ' טקסטיל בע"מ, פ"ד מז (4) 64.

ה. שיערוך סכומים בתרופה החוזית:

1. ע"א 260/80, 265, נוביץ נ' ליבוביץ, פ"ד לו (1) 537. (עובדות פסה"ד פסקאות 1 - 4, והקטע בנושא שיערוך, פסקה 6 ועד הסוף).
- 2 ע"א 627/84, נודל נ' פינטו, פ"ד מ (4) 477.

3 ע"א 554/83, "אתא" בע"מ נ' עזבון המנוח זולוטוב, פ"ד מא (1) 282. (פסק דינו של השופט ברק).

ו. תניות פטור וחוזים אחידים :

1. תניות פטור :

- א. ע"א 461/62, צים נ' מזיאר, פ"ד יז 1319.
- ב. ע"א 285/73, לגיל טרמפולין נ' נחמיאס, פ"ד כט (1) 63, 78, 79.

2. חוזים האחידים :

- א. ע"א 449/85, היועמ"ש נ' גד, פ"ד מג (1) 183.
- ב. ע"א 568/88, חברת בית יהונתן נ' היועמ"ש, פ"ד מה (2) 385.
- ג. ע"א 825/88, ארגון שחקני הכדורגל נ' התאחדות לכדורגל, פ"ד מה (5) 89.
- ד. ע"א 1795/93, אגד נ' יוסף, פ"ד נא (5) 433.

3. תוקפן של תניות פטור המאוזכרות בדרך של הפניה :

- א. סעיף 2 לחוק החוזים האחידים, תשמ"ג - 1982, הגדרת "תנאי".
- ב. ע"א 236/67, דוד נ' דרורי, פ"ד כא (2) 604.
- ג. ע"א 156/50, בריטניה אמריקה אינטורש קומפני נ' מוזס, פ"ד ח (1) 284.
- ד. ע"א 409/76, ברזל הצפון בע"מ נ' שיכון עובדים בע"מ, פ"ד לא (2) 119.

ז. תנאי מתלה ותנאי מפסיק בחוזה :

- א. ע"א 62/77, סוכנות מכוניות לים התיכון בע"מ נ' קראוס, פ"ד לא (3) 695.
- ב. ע"א 464/81, מפעלי ברוך שמיר חברה לבנין נ' ברוריה הוך, פ"ד לו (3) 393.
- ג. ע"א 1581/98, חברת נתיבי אילון נ' בשורה, פ"ד נד (4) 209.
- ד. פרידמן, "הערה למשמעות המושג "חוזה על תנאי" שבסעיף 27 לחוק החוזים", עיוני משפט ח' (תשמ"ב) 578.
- ה. G. Tedeschi, "On the Efficacy of a Conditional Contract", 18 Isr. L. Rev. 7 (1983). (רשות).

ח. חוזה פסול :

- 1. סעיפים 30 ו- 31 לחוק החוזים (חלק כללי) תשל"ג - 1973.
- 2. ע"א 630/78, ביטון נ' מזרחי, פ"ד לג (2) 576.
- 3. ע"א 661/88, פיסאר חיימוב נ' פארס חמיד ואח', פ"ד מד (1) 75.
- 4. ע"א 395/87, שלוש נ' בל"ל, פ"ד מו (5) 529.
- 5. ע"א 698/89, שילה נ' בארי, פ"ד מז (4) 796.

ט. חוזים בתמורה וחוזי חינם :

- 1. ע"א 11/75, ועד הישיבות בא"י נ' מיכאלי, פ"ד ל (1) 639.

2. ע"א 493/91, מזרחי נ' מזרחי, פ"ד נ (1) עמ' 199.
3. ע"א 495/80, ברקוביץ נ' קלימר, פ"ד לו (4) 57.
4. ד. פרידמן, "מושג התמורה בחקיקה הישראלית", קובץ הרצאות לשופטים, תשל"ה 38. (רשות)

5. תרופות בשל הפרת חוזה:

א. האינטרסים המוגנים ע"י התרופות בדיני החוזים:

1. ע"א 4012/90, 3666/90, עירית נתניה נ' מלון צוקים בע"מ, פ"ד מו (4) עמ' 45.
2. ד"נ 20/82, אדרס חמרי בנין בע"מ נ' הרלו את ג'ונס, פ"ד מב (1) עמ' 221.
3. Fuller & Perdue "The Reliance Interest In Contract Damages", 46 Tale L. J (1936) 52- 66
4. ע"א 3912/90, EXIMIN S.A. נ' טקסטיל והנעלה איטל סטייל, פ"ד מז (4) 64.

ב. התלות בין חיובי הצדדים:

1. ע"א 701/79, שוחט נ' לוביאניקר, פ"ד לו (2) 113.
2. ע"א 1816/91, דלתא הנדסה נ' שכון עובדים, תקדין עליון, כרך 98 (2), 1885.
3. ע"א 1632/98, ארבוס נ' רובינשטיין, פ"ד נה(3) 913.

ג. אכיפה ושיערוך:

1. אכיפה:

- א. ע"א 638/70, איחוד בתי הספר טכניקום נ' אדלר, פ"ד כה (2) 679.
- ב. ע"א 289/78, אשד נ' לובר, פ"ד לג (1) 13.
- ג. בג"צ 254/73, צרי נ' בית-הדין הארצי לעבודה, פ"ד כח (1) 372.
- ד. ע"א 846/75, עוניסון נ' דויטש, פ"ד ל (2) 398.
- ה. ד"נ 21/80, ורטהימר נ' הררי, פ"ד לה (3) 253.
- ו. ע"א 3833/93, ד"ר יוסי לוינ נ' אילנה לוינ ואח', פ"ד מח (2) 862. (נמצא גם בכוונה ליצור יחסים משפטיים).

2. שיערוך באכיפה:

- א. ע"א 158/77, רבינאי נ' חברת מן שקד, פ"ד לג (2) 281. (מופיע בזכרון דברים).
- ב. ע"א 260/80, 265, נוביץ נ' ליבוביץ, פ"ד לו (1) 537. (מופיע בשיערוך סכומים בתקופה החוזית).
- ג. ד"נ 21/80, ורטהימר נ' הררי, פ"ד לה (3) 253. (מופיע באכיפה).

ד. ביטול חוזה והשבה:

1. ביטול החוזה:

- א. ד"נ 44/75, ביטון נ' פרץ, פ"ד ל (3) 581.
- ב. ע"א 207/76, הרשקו נ' וכטר, פ"ד לא (2) עמ' 85.
- ג. ע"א 409/78, גולן נ' פרקש, פ"ד לד (1) 813.
- ד. ע"א 2825/97, אבו זייד נ' מקל, פ"ד נג(1) 402.
- ה. ע"א 3940/94, רונן חברה לבנין ופיתוח, נ' ס.ע.ל.ר חברה לבנין, פ"ד נב (1) 210.

2. השבה ושיעורה :

- א ע"א 430/79, בנישתי נ' ששון, פ"ד לה (2) עמ' 400.
 ב ע"א 186/77, סוכנויות בע"מ נ' טרבלוס, פ"ד לג (1) 197.
 ג ע"א 741/79, כלנית השרון השקעות ובנין נ' הורביץ, פ"ד לה (3) 533.

ה. פיצויים :

1. ע"א 278/78, אמפא נ' רום כרמל, פ"ד לג (1) עמ' 29.
 2. ע"א 355/80, אניסימוב נ' מלון טירת בת שבע, פ"ד לה (2) 800.
 3. ע"א 3912/90 EXIMIN נ' טקסטיל, פ"ד מז (4) 64.
 4. ע"א 4012/90, 3666/90, עירית נתניה נ' מלון צוקים בע"מ, פ"ד מו (4) ע' 45. (נמצא גם באינטרסים מוגנים).
 5. ע"א 18/89, חשל נ' פרידמן, פ"ד מו (5) 257.

ו. התעשרות מהפרת חוזה :

1. ד"נ 20/82, אדרס חמרי בנין בע"מ נ' הרלו את ג'ונס, פ"ד מב (1) עמ' 221. (מופיע באינטרסים המוגנים).
 2. ע"א 588/87, כהן נ' שמש, פ"ד מה (5) עמ' 297.
 3. ע"א 2702/92, גינזברג נ' בן יוסף, פ"ד מז (1) 540.

ז. הפרה צפויה :

1. ע"א 635/83, אברהם נ' מזרחי, פ"ד מא (2) 105.
 2. ע"א 1816/91, דלתא הנדסה נ' שכונ עובדים, תקדין עליון, כרך 98 (2), 1885. (נמצא גם בתנאים שלובים).
 3. ע"א 195/85, בנק איגוד לישראל נ' סוראקי, פ"ד מב (4) 811.

ח סיכול :

- א. סעיף 18 לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה) תשל"א - 1971.
 ב. סעיף 15 לחוק השכירות והשאילה, תשל"א - 1971.
 ג. ע"א 101/74, חירם לנדאו נ' פיתוח מקורות מים, פ"ד ל (3) 661.
 ד. ע"א 715/78, כץ נ' ניצחוני מזרחי, פ"ד לג (3) 639.
 ה. ע"א 6328/97, רגב נ' משרד הבטחון, פ"ד נד (5) 506.
 ו. ת"א (י-ם) 3531/01 בן אבו נ' מדינת ישראל, תק-מח 2002 (2) 20053.